

Bewustwording

Een paar maanden geleden ben ik mijn platte dak opgeklimmen. Het huis – twee hoog en een vooruitgeschoven zitkamer met eigen dak – heeft sinds vorig jaar zonnepanelen. De app van de panelenleverancier vertelde dat twee panelen beduidend minder stroom leverden dan de andere tien. Ik vermoedde dat het verschil te maken had met nestende scholeksters, die het prima naar hun zin hebben op platte daken met PV-beschutting. Nesten is een groot woord: de vogels leggen de eieren simpelweg tussen het grind en de kuikens lopen al snel de hele dag piepend over het hele dak. Op de website scholeksterophetdak.nl heb ik veel geleerd over scholeksters. Dat het bijvoorbeeld niet verstandig is te gaan kijken omdat daardoor de jonge vogels kunnen schrikken en het dak af springen.

Dus ik heb netjes gewacht tot na het broedseizoen.

In twee etappes bereikte ik met een ladder via het lage dak het bovenste dakniveau. Twee grote witte aangekoekte klodders verklaarden meteen het rendementsverlies van de zonnepanelen. Met een touw een emmer kalkvrij water naar boven gehesen en na een paar minuten spoelen op het dak was het klusje geklaard. Geen enkel benul van het feit dat ik onveilig bezig was geweest. Alleen de opstap op de ladder (die ruim een meter boven de dakrand uitstak) was even een momentje van onrust.

Dat onbenul is na het maken van een special veilig en gezond werken voor *Roofs* wel verdwenen. Terugkijkend klopte er helemaal niks van. Geen dakrandbeveiliging, niet aangeleijnd, PV-panelen waar je moeizaam omheen moet lopen, omdat ze tot aan de dakrand liggen en een verweerde lichtkoepel die je eigenlijk als een gat in het dak moet beschouwen. Ik denk dat er jaarlijks vele duizenden mensen om welke reden dan ook hun eigen dak op klimmen zonder enig bewustzijn van (on)veiligheid. Ongetwijfeld gaat dat vaak fout, hoe vaak weet ik niet, bij de Inspectie van SZW worden deze gevallen niet aangemeld. Als privépersoon die zijn eigen dak op gaat ben je aansprakelijk voor je eigen fouten. Verhelderend was het allemaal wel.

Voor de professionele dakwerkers is op het gebied van veiligheid de afgelopen decennia veel verbeterd. Er is een groot aanbod aan persoonlijke beschermingsmiddelen en waar twintig jaar geleden nog nauwelijks werd gewerkt met dakrandbeveiliging tijdens de uitvoering is dat nu standaard. Daarbij heeft Nederland wetgeving waarin de verantwoordelijkheden tussen opdrachtgevers en bedrijven/ZZP'ers geregeld is en er zijn veel organisaties actief op het veiligheidsvlak.

En toch blijft het mis gaan. "De praktijk is weerbarstig", heet dat. Dat verwijst niet alleen naar de cowboys in de markt die onveilig maar goedkoop werken, en naar bedrijven die zonnepanelen tot aan de dakrand blijven plaatsen. Het gaat ook om menselijk gedrag en om onbewustheid van onveiligheid, waarop ik mijzelf op mijn eigen dak betrapte.

Het is gemakkelijker en je werkt sneller als je onveilig werkt. En je kunt wel een gordel omdoen, maar als je deze niet goed aantrekt heb je er weinig aan. Goede praktijktraining kan hier veel helpen. Bedrijven die het wel geregeld hebben, bijvoorbeeld met RI&E's, kunnen ook niet achteroverleunen. Dit instrument wordt niet altijd geactualiseerd bij veranderingen in de situatie.

Om de praktijk van het werken op daken nog veiliger te krijgen zijn zoals gezegd veel organisaties en individuen actief. Ik heb in een paar weken tijd grote bewondering gekregen voor alle mensen die zich hiervoor inzetten, voor alle initiatieven die zijn en worden ontplooid en voor de drive die iedereen tentoonspreidt. Het zou mooi zijn als al die activiteiten en initiatieven samen zijn te smeden tot een collectief geluid voor de hele keten. Met zoveel goede ideeën, gedreven mensen en mooie organisaties moet dat lukken.

Ikzelf heb de afgelopen maand heel veel geleerd in de spoedcursus veilig en gezond werken voor de dakenbranche. Benieuwd of ik na het volgende broedseizoen weer het dak op moet. In elk geval ben ik dan een stuk bewuster van waar ik mee bezig ben. Op de website scholeksterophetdak.nl stond nog een (herkenbare) aanbeveling om te zorgen voor een veilige omgeving voor de kuikens: maak een dakrand zodat ze er niet overheen kunnen kukelen.

Tjerk van Duinen